

Nieuwsbrief – Herverzekering arbeidsongeschiktheid en sterfte

Op 1 juli 2023 is de WTP ingegaan. Deze transitie naar een nieuw pensioenstelsel brengt ten aanzien van de arbeidsongeschiktheid- en sterfterisico's aanzienlijke wijzigingen met zich mee voor pensioenfondsen.

Een risico waar nog niet altijd voldoende zicht op is, is het tijdig onderkennen van de dekking voor arbeidsongeschiktheids- (hierna: AO) en sterfterisico's. Deze risico's doen zich binnen de pensioenregeling voor bij:

- het AO-pensioen en premievrijstelling bij AO (AO-risico);
- het nabestaandenpensioen (sterfterisico 'kortleven').

Met het sterfterisico 'kortleven' wordt in deze nieuwsflits het risico bedoeld dat de contante waarde van de uitkeringen op partner- en wezenpensioen wegens sterfte hoger zijn dan de beschikbare risicopremies.

Onder het oude FTK stelsel werden deze risico's afgedekt via de reserves en buffers. Hierdoor werden tegenvallende resultaten opgevangen met buffers (dekkingsgraad), zodat de uitkeringen constant kunnen blijven. Binnen de WTP kunnen de tekorten nauwelijks meer via collectieve buffers (operationele reserve, circa 1% à 2% buffer) worden afgedekt, omdat vrijwel alle gelden in de eigen pensioenpotjes zitten. Tegenvallende resultaten werken daardoor sneller door in de pensioenuitkomst voor de deelnemer. In deze publicatie gaan wij in op mogelijke oplossingen voor de AO- en sterfterisico's onder de WTP.

1. Ontwikkeling

Een aantal structurele ontwikkelingen beïnvloeden het AO-risico negatief. De meeste fondsen zijn afhankelijk van de WIA voor het uitkeren van AO-pensioen en premievrijstelling bij AO.

De verwachting is dat de instroom in de WIA blijft stijgen, onder andere door vergrijzing, maar ook door een forse toename aan psychische klachten (vooral onder jongeren) en de gevolgen van long-COVID. Keuringsachterstanden en versoepelde herkeuringen door een tekort aan artsen bij het UWV zorgen ook voor een toename in de WIA en dus extra onzekerheid. De WIA in zijn huidige vorm staat niet voor niets ter discussie. De kans is groot dat de schadelast voor het AO-risico toeneemt.

Pensioenfondsen met kleine tot middelgrote populaties ervaren doorgaans een hoge volatiliteit in de arbeidsongeschiktheidsschades. Dit geldt ook voor schades als gevolg van overlijden. Als een jonge deelnemer overlijdt en een partner achterlaat, is dit heel kostbaar voor een fonds. Dit zal met de overgang naar de WTP nog meer voelbaar worden, omdat tegenvallende schades na financiering uit de risicopremie en operationele reserve uiteindelijk ten laste komen van de pensioenpotjes.

Ten slotte zorgt het niet meer aanbieden van stop-loss verzekeringen (die de hoge risico's afdekken) door verzekeraars ervoor dat pensioenfondsen genoodzaakt zijn om op zoek te gaan naar andere manieren om hun risico's af te dekken.

2. Oplossingen voor deze risico's

Er is een aantal manieren om met het AO- en sterfterisico om te gaan.

Optie 1: Risico's in eigen beheer

Allereerst is er de mogelijkheid om de risico's in eigen beheer te houden, wat betekent dat het fonds de risico's opvangt binnen de eigen balans. Tegenvallende resultaten op de risicodekkingen lopen via de operationele reserve en het reguliere langlevensrisico loopt via de persoonlijke pensioenvermogens van de deelnemers of via de solidariteitsreserve. Het voordeel hiervan is dat, zeker bij grote fondsen, bij een gunstige schadeontwikkeling hier lagere kosten mee gemoeid zijn. Ook is het fonds flexibel in hoe zij hiermee om willen gaan. Nadeel is dat rekening houden met dit risico een hoger beslag legt op de benodigde reserves. Ook is er een groter risico dat de pensioenpotten van de deelnemers worden geraakt. Het is bij de keuze voor eigen beheer van belang om te bekijken of het fonds voldoende middelen heeft om dit risico op te vangen en hoe groot zij het risico achten dat, bij een tekort aan operationele reserve, de pensioenpotten van de deelnemers worden geraakt.

Optie 2: Risico's herverzekerden

Een andere optie is om de risico's te herverzekerden bij een verzekeraar of herverzekerder tegen bijvoorbeeld een proportionele (evenredige) dekking. Het risico kan ook volledig (100%) worden afgedekt. Het voordeel hiervan is dat er stabiliteit zal zijn in de kosten ten tijde van de looptijd van het contract en dat er geen of minder volatiliteit is in de schadelast. De pensioenpotten hoeven in dat geval ook niet aangesproken te worden. (Her)verzekeraars hebben soms een winstdelingsoptie, waarbij winsten (wanneer de schadelast lager is dan verwacht en waarvoor is betaald) worden gedeeld tussen de herverzekerder en het fonds. Hiermee hangt wel samen dat kosten in een jaar (lees: de verzekeringspremie) met gunstige schadeontwikkeling dus altijd hoger zullen zijn dan wanneer dit in eigen beheer zou zijn gehouden.

3. Herverzekerden versus eigen beheer

Wanneer wordt gekeken naar de belangrijkste algemene overwegingen die een rol spelen tussen de keuze voor herverzekerden versus eigen beheer, geeft onderstaand overzicht een samenvatting van de voor- en nadelen. Hierbij merken wij op dat de voor- en nadelen en de weging daartussen fondsspecifiek zal zijn en het daarom raadzaam is deze analyse specifiek voor uw fonds op te stellen.

	Eigen beheer	Herverzekerden
Kostenbeheersing	Fluctuaties in schadelast, minimaal 0, maximaal oneindig groot	Stabiele premies, met mogelijkheid tot winstdeling
Impact op pensioenen	Risico op verlaging bij hoge schadelast	Geen, risico wordt overgedragen
Reserves	Hoger, operationele reserve nodig om risico op te kunnen vangen	Zeer beperkt voor dit risico, wordt overgedragen
Flexibiliteit	Volledige controle	Afhankelijkheid van herverzekerder

Ter illustratie van de afwegingen die gemaakt kunnen worden, kan gekeken worden naar fonds ABC. Zij hebben in de afgelopen 10 jaar 5 schades gehad. De gemiddelde schadelast is 1 miljoen, dit kan sommige jaren bijvoorbeeld 2 miljoen euro zijn en sommige jaren is dit ook 0 euro. Het is dus voor fonds ABC bij zo weinig schades belangrijk om af te wegen of zij dit risico zelf willen dragen. De premie die zij innen bij de deelnemers is namelijk een vast bedrag, terwijl de schades heel erg kunnen fluctueren. De premie die zij zullen betalen aan een herverzekerder zal waarschijnlijk rond de 1 miljoen euro liggen, wat betekent dat zij in bepaalde jaren rond de 1 miljoen euro zullen betalen terwijl er helemaal geen schades zijn. Daar staat tegenover dat in een jaar waar er toevallig 2 hoge schades zijn, zij zomaar 4 miljoen euro aan schades zouden hebben wanneer zij dit zelf zouden dragen.

Bij een hoge volatiliteit zou het dus erg interessant zijn voor fonds ABC om te kiezen voor herverzekering van dit risico. Zij kunnen dan ook nog eens kiezen voor de optie van winstdeling. Dan betalen zij (in de regel) een iets hogere premie aan de herverzekeraar, maar zullen zij in goede jaren met een lage schadelast, een deel van deze premie terug krijgen.

4. Wat zijn de gewenste te nemen stappen?

Stap 1: Risicoanalyse

Bij het maken van een keuze tussen eigen beheer of herverzekeren, is het met name belangrijk om inzicht te krijgen in de schadelast en de mogelijke financiële gevolgen van de AO- en sterfterisico's. Het is hierbij belangrijk om te kijken naar de huidige en toekomstige ziekten en AO-ers enerzijds en de onzekerheid rondom de verwachte overlijdensgevallen anderzijds. Op basis hiervan wordt een risicoanalyse gemaakt en kan gekeken worden of het nuttig is om de hele portefeuille over te dragen, of die van een gesloten groep.

Wat is de verwachte schadelast voor het fonds? En hoe volatiel is deze? Deze risicoanalyse kunnen wij voor u uitvoeren. Wij kunnen dit op verschillende manieren inzichtelijk maken, afhankelijk van het fonds. Zo kan deze schadelast inzichtelijk worden gemaakt door te kijken naar de netto schadelast van de afgelopen jaren en de volatiliteit hiervan kan in kaart worden gebracht. Dit is meer een hoog over methode. Daarnaast kunnen de risico's kwantitatief worden geanalyseerd op basis van zogenaamde Monte-Carlo simulaties. Dit is een wiskundige methode waarmee duizenden scenario's worden doorgerekend om een kansverdeling van mogelijke uitkomsten te creëren. Deze verdeling van kansen geeft heel gedetailleerd inzicht in de volatiliteit en de verwachte schadelast. Hiermee kan het fonds de kans op extreme verliezen inschatten en inschatten hoeveel reserves er nodig zouden moeten zijn om dit risico zelf af te dekken. In de bijlage is een kort voorbeeld van een dergelijke analyse uitgewerkt.

De wenselijkheid van een uitgebreide Monte-Carlo analyse, of een meerjarige strategische analyse is fondsspecifiek en afhankelijk van uw voorkeuren. Lang niet altijd is een uitgebreide analyse noodzakelijk. Zeker voor kleine fondsen met een kleine populatie, kan een analyse van de historische schadelast met projectie naar de toekomst al voldoende inzicht geven om daar een conclusie uit te trekken.

Stap 2: Vergelijking herverzekeringsopties, onderhandelingen en implementatie

Wanneer moet worden verkend of herverzekeren een optie is, is het van belang om uit de (her)verzekeringsmarkt op te halen wat uw portefeuille "waard" is. Hiervoor kunnen wij een uitvraag doen in de markt. De (her)verzekeraars komen vervolgens met een offerte. De premies van deze offertes kunnen we voor u vergelijken met uw schadelast. Op deze manier krijgt u inzichtelijk wat de kosten zouden zijn van herverzekering voor uw fonds en of dit het waard is. Ook vergelijken wij alle overige voorwaarden die een (her)verzekeraar stelt. De begeleiding van het gehele herverzekeringproces (aanvraag, beoordeling offertes, contact en onderhandeling met (her)verzekeraar) kunnen wij voor u verzorgen. De verdere onderhandeling nadat er een keuze is gemaakt voor wel of niet herverzekeren, bijvoorbeeld over contractvoorwaarden zoals looptijd, aantal herverzekeraars en wel of geen winstdeling, kunnen wij ook begeleiden tot het moment van implementatie van de herverzekering.

5. Conclusie

Bij de overgang naar de WTP worden veel keuzes gemaakt rondom de pensioenpotten van de deelnemers, vooral over de verdeling van het beschikbare vermogen. De AO- en sterfterisico's moeten hierbij ook tijdig worden erkend. Het proces van analyseren, beoordelen en keuzes maken over deze risico's kost tijd. Het niet tijdig onderkennen van deze risico's kan mogelijk negatieve financiële gevolgen hebben voor deelnemers. Wij denken dat het wenselijk is om, met een strategische en diepgaande analyse van uw portefeuille en de opties die u heeft om de AO- en sterfterisico's zo goed mogelijk te adresseren. Het is naar onze mening in alle gevallen wenselijk om een weloverwogen besluit te nemen over het al dan niet herverzekeren van deze risico in de WTP.

Als u hier meer over wil weten of vrijblijvend kennis wil vergaren wat u het beste kunt doen, dan kunt u met ons contact opnemen.

Onze contactgegevens:

Tess Ruiten
Tess.Ruiten@sprenkels.nl
+31 6 831 11 744

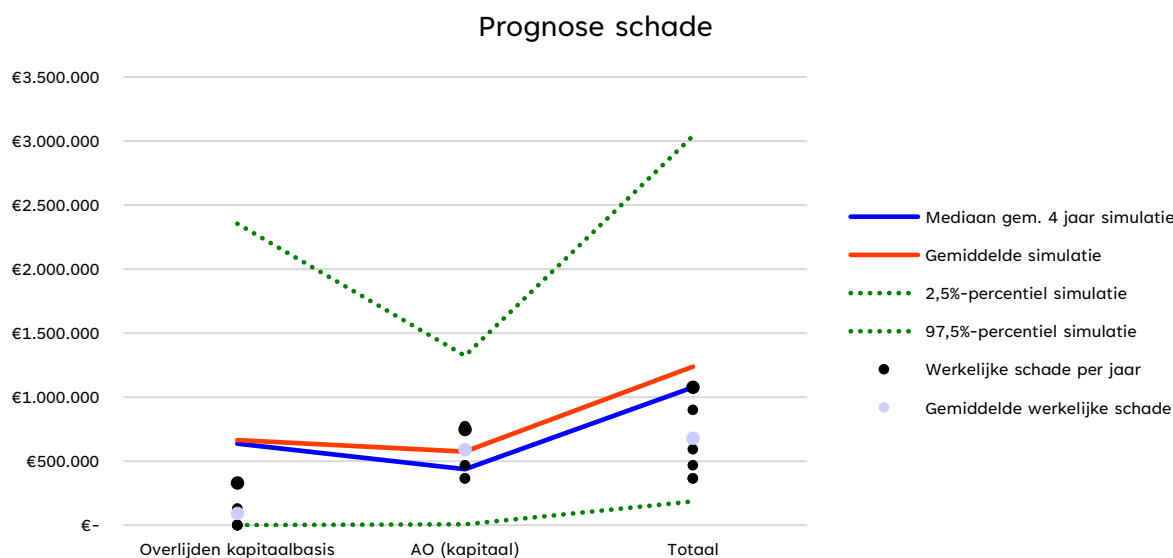
Simon Cureton
Simon.Cureton@sprenkels.nl
+31 6 833 93 903

Bijlage. Fictief voorbeeld risicoanalyse met Monte-Carlo simulatie

We hebben een Monte-Carlo simulatie uitgevoerd voor Fonds ABC. Dit betekent dat we 10.000 mogelijke scenario's hebben doorgerekend voor arbeidsongeschiktheid en sterfte, op basis van historische instroomgegevens en sterftcijfers. In deze scenario's worden allerlei verschillende combinaties van uitgangspunten gekozen, denk hierbij aan een AO-instroom van X en een verhoging of verlaging van de sterfteskansen ter hoogte van Y. Per scenario hebben we vervolgens gekeken naar de verwachte schadelast per jaar, de impact van verschillende economische omstandigheden op de instroom in de WIA, en de fluctuaties in schades bij een klein of groot deelnemersbestand. Dit is vergeleken met de offertes van herverzekeraar Groen en Geel, die beiden een offerte hebben gegeven op basis van kapitaaldekking en rentedekking. Dit zijn twee voorbeelden waarop een risico kan worden afgedekt. Een kapitaaldekking geeft garantie op een bepaald kapitaal, terwijl bij een rentedekking ook wordt uitgegaan van een jaarlijkse prijsstijging (en dus ook een jaarlijkse pensioengrondslagstijging).

Uit onze analyse bleek dat in een slechtweerscenario (dat betekent: eens in de 40 jaar, 2,5%) de totale schadelast voor Fonds ABC kon oplopen tot € 3 miljoen, wat neer komt op zo'n 0,7% van de voorziening en wat twee keer zou hoog was als de gemiddelde schadelast per jaar. Zonder herverzekering zou dit na financiering uit de risicopremie en operationele reserve een impact hebben op de pensioenpotten van de deelnemers, terwijl bij herverzekering deze kosten stabiel zouden blijven en het risico zou worden gespreid. Bij een heel slechtweerscenario (eens in de 100 jaar) kan deze schade zelfs oplopen tot 0,8% van de totale voorziening. Dit is inzichtelijk gemaakt in de grafiek hieronder. Hier is ook de gemiddelde schadelast van de simulaties weergegeven en de mediaan van de simulatie, het midden van de verdeling.

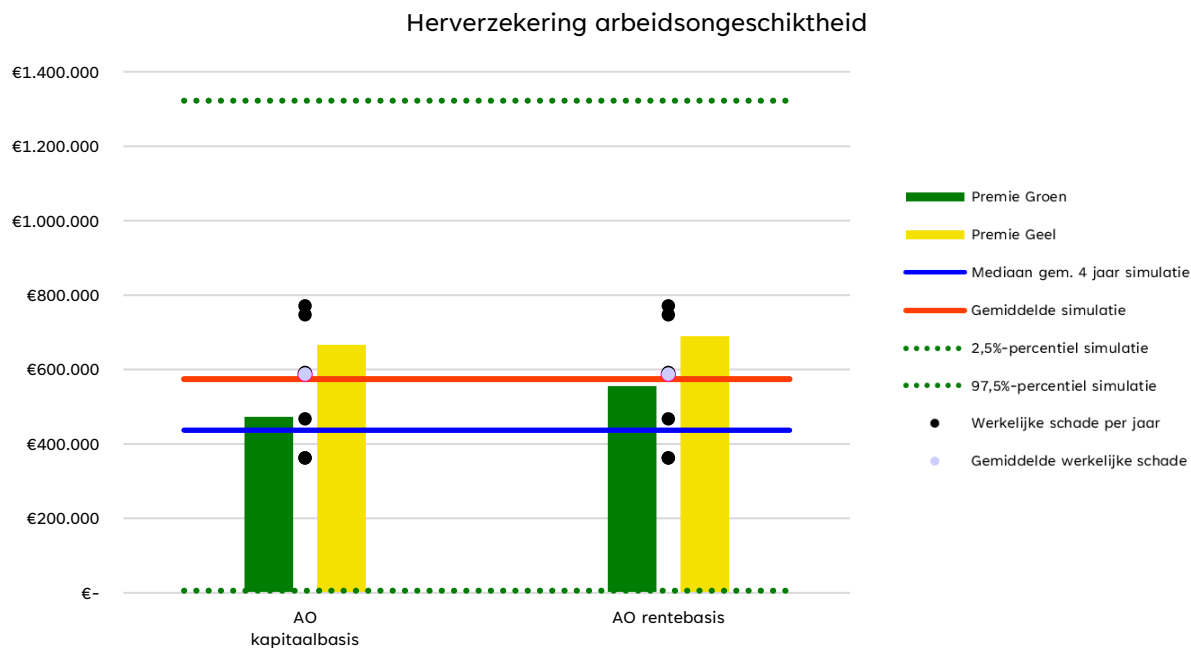
Figuur 1: Prognose verwachte schades overlijden en arbeidsongeschiktheid. De zwarte bolletjes geven de werkelijke schade van de afgelopen 4 jaar.

Met deze simulaties wordt de spreiding van de schadelast, instroom en onzekerheid inzichtelijk. Vervolgens moet een afweging gemaakt worden of de bandbreedtes van de schades en grootte van eventuele piekschades acceptabel zijn en een risico zijn dat het fonds wil nemen. Als dat zo is, kiest Fonds ABC voor geen herverzekering en nemen zij het risico op de balans. Daarnaast kunnen deze uitkomsten vergeleken worden met de premies die worden aangeboden door de herverzekeraars. Dit is in Figuur 2 weergegeven, waarbij nog onderscheid is gemaakt tussen twee soorten dekkingen bij de herverzekeraar. Hierbij zijn de twee balken de premies van de herverzekeraars, met daarnaast de mediaan van de simulatie, het gemiddelde van de simulatie, de werkelijke schade per jaar en de gemiddelde werkelijke schade (zelfde symbolen als in de legenda van Figuur 1).

Ook zijn het 2,5% en 97,5% percentiel weergegeven. Deze grafiek maakt inzichtelijk dat het voor Fonds ABC wel interessant is om her te verzekeren, aangezien de groene premiestaaf zowel op kapitaalbasis als op rentebasis onder de gemiddelde simulatie ligt en dichtbij de mediaan.

Figuur 2: Prognose schades arbeidsongeschiktheid in combinatie met de herverzekeringspremies.

Overwegingen

Het is raadzaam om niet alleen naar deze simulaties te kijken. Zo zijn de ontwikkelingen in de markt (o.a. WIA), de voorwaarden van de herverzekeringscontracten en de risico appetite van Fonds ABC ook van belang.

Fonds ABC zou op basis van deze simulaties t kunnen overwegen om wel her te verzekeren. Dit heeft te maken met de onzekerheden zoals eerder genoemd in deze publicatie, waarbij herverzekering gemiddeld genomen niet tot veel hogere premies zal leiden. De afweging tussen kapitaalbasis en rentebasis laten wij bij deze publicatie buiten beschouwing. Daarbij lijkt herverzekeraar Groen voor Fonds ABC het meeste gunstige voorstel te doen wanneer alleen gekeken wordt naar de premies en verwachte schadelasten.